

Avoparikaija – *Eclectus roratus*

Teksti: Essi Laavainen (kaija) & Jarmo Manninen (jm)

Kreikka: eklektos "valittu useasta alkuperästä", kuvaten naaraan ja koiraan selvää eroa.
Latina: rorare "kasteen kostuttama", loisteliasta kiiltoa karvamaisten höyhenten pinnalla.

Avoparikaija on vielä harvinainen lemmikkilintu Suomessa. Syytä siihen on vaikea keksiä, sillä laji on mitä mainioin: leikkisä, aktiivinen, oppivainen, eivätkä puhelahjatkaan ole huonoimmat päästä. Avo on noin amatsonin kokoinen ja melko kevytrakenteinen pönäkkä lintu. Avoparikaijojen sukuun kuuluu ainoastaan yksi laji. Lähimpänä sukulaisena pidetään punanaamiokaijaa (*Geoffroyus geoffroyi*), mutta myös sukulaisuutta lureihin on epäilty, lähinnä ruokailutottumusten vuoksi.

Avoparikaijakoiras on pääosin vihreä, ylänokka on keltaisen tai oranssin värinen ja alanokka musta. Siipien alapinnat ja kyljet ovat kirkkaan punaiset. Pään höyhenet ovat karvamaisia ja siksi lintu näyttää lähinnä pehmolelulta. Silmät aikuisella koiralla ovat keskeltä tummat ja iiriksen reunat ovat oranssin tai punertavan väriset. Naaras on pääasiassa punainen. Rinnan väri ja sinisen/violetin osan muoto vaihtelee eri alalajien mukaan. On myös alalajeja, joilla rinta on kauttaaltaan punainen. Nokka on musta. Silmien ympärillä on useasti sininen rengas. Silmät ovat keskeltä tummat kuten koiralla, mutta iiriksen reunat ovat keltaiset tai oranssit. Naaraan selkä on viininpunainen.

Nuorella yksilöllä on tummat silmät, joissa ei selvää rengasta näkyvissä. Koiraspoikasen nokka on tumma. Tietyillä alalajeilla pyrstön pää saattaa olla oranssi ennen ensimmäistä sulkasatoa.

Nuori avoparikaijakoiras, ikää noin 11 viikkoa.

Kuva: Essi Laavainen

Mitä vaatii?

Avoparikaija vaatii paljon tilaa ja nauttii lentämisestä. Linnulle on päivittäin annettava mahdollisuus lentää. Lemmikkinä avo on leikkisä ja tasaluonteinen. Päivän kohokohta on suihkupullon näyttäminen. Linnut rakastavat suihkuttelua ja riekkuvat orrella onnesta sekaisin. Suihkuttelu on erittäin tärkeä osa sulkapeitteen hoitoa ja liian vähäinen suihkuttelu voi väittämän mukaan johtaa pyrstösulkien haalenemiseen ja kuivumiseen, jopa katkeamiseen. Avolle pitää tarjota paljon virikkeitä ja tekemistä. Lajilla on taipumus nyppimiseen.

Ruokavalio

Avojen ruokavalio poikkeaa huomattavasti muihin papukaijoihin verrattaessa (lurien ruokavaliosta osia, esim. nektarit ja kukat). Pääasiallinen ravinnonlähde on vihannekset, salaattit, juurekset, pähkinät, marjat ja hedelmät. Siemeniä voi tarjota pieniä määriä, mutta pellettiä ei suositella käytettävän. Keinotekoisia lisäaineita on vältettävä. Lajilla on sanottu olevan korkea A-vitamiinin tarve, mutta toisaalta myös yliannostuksen vaara on suuri. Tästä syystä tälle lajille suositellaankin tarjottavan paljon karoteenia sisältäviä ruokia. Lisäravinteiden ja vitamiinienkin kanssa kannattaa olla tarkkana ja käyttää harkintaa, syöttäkö niitä lainkaan. Avot eivät yleensä ole nirsoja ruuan suhteen, vaan syövät mukisematta jos jonkinmoisia sekoituksia ja mössöjä.

Terveys/sairaudet

Avoparikaijan nokka toimii usein indikaattorina oikeanlaisesta ravinnosta. Nokan kuuluu olla kiiltävä ja tasainen. Liuskottuminen ja värin muuttuminen on usein merkki jos-

tain puutoksesta tai yliannoksesta. Avoilla on myös taipumus "Toe Tapping"- ja "Wing Flipping" -oireisiin. Toe Tapping näyttää siltä kuin lintu rummuttaisi tasaista tahtia varpaillaan ortta vasten. Varpaat siis suoristuvat ja koukistuvat aiheuttaen pientä nakuttavaa ääntä. Wing Flipping on jatkuvaa siipien nopealiikkeistä paukuttamista. Sitä ei pidä sekoittaa esim. veden ravisteiluun. Syytä näihin ongelmiin ei osata vielä tarkasti sanoa, mutta terve ja hyvinvoiva lintu ei näistä ongelmista kärsi. Useasti tätä esiintyy pellettiravinnolla olevilla linnuilla ja yksilöillä, jotka saavat keinotekoisia vitamiineja. Yleinen oire ongelmista on myös ns. stressiraidat sulissa. Ne näkyvät tummina poikittaisjuovina selän ja siipien höyhenissä ja sulissa.

Käyttäytyminen

Toisinaan avoparikaijoja neuvotaan pidettävän pareittain, mutta toisten tietojen valossa ei sitä kuitenkaan suositella. Toisin kuin kuvitellaan, laji ei ole välttämättä yksiaviainen ja luonnossakin ne viettävät osan vuodesta erillään puoliosastaan. Ongelmia saattaa syntyä, jos paria pidetään yhdessä jatkuvasti. Avoilla ei esiinny keväthuuma, joka on tyyppinen esim. amatzoneilla, sillä linnut pesivät ympäri vuoden. Vain sadekausii rajoittaa pesimistä. Naaras on yleensä pariskunnassa se aggressiivisempi ja määrävämpi osapuoli, harvemmissä tapauksissa koiras on dominoivassa asemassa. Pahimmillaan naaras saattaa jopa tappaa koiraan.

Avoparikaijoilla ei ole pakenemisivettä, vaan vaaran uhatessa ne jähmettyvät. Useimmiten ne siis jäävät orrelle suolapat-saana, kun muut linnut lentävät päin häkin seiniä ja huutavat. Tämän taipumuksen vuoksi avoja on myös pidetty tyhminä ja yksinkertaisina lintuina. Sitä ne eivät totisesti ole. Oppimiskyky on mitä mainioin.

Avot ovat harvoin yhden ihmisen lintuja. Yleensä lintu hyväksyy helposti perheenjäsenet omakseen ja ongelmia tulee harvoin.

Avot ääntelevät erittäin monimuotoisesti. Yleensä ääntely on melko hiljaista ja käsittää erikoisia ääniä kurinoista piipityksiin. Lajia pidetään hiljaisena, mutta ääni nousee ympäristön hälyn mukaisesti. Varoitusääni

Avoparikajanaaras.

Kuva: Essi Laavainen

on varista muistuttava rääkäisy, joka saa herkimät ihmiset taatusti säpsähtämään. Vaikka lintua sanotaan hiljaiseksi, saattaa häirikköhuutamistakin esiintyä ja silloin äänenkäyttö saattaa muodostua ongelmaksi.

Avoparikaijan alalajit

Eri koulukuntien mukaan avoparikaijoja on noin 9 alalajia. Lintujen tunnistaminen tietyn alalajin edustajiksi on vaikeaa ainakin eräiden alalajien kohdalla. Koko ja paino yksistään ovat epäluotettavia määrityskeinoja, samoin väri, etenkin, jos ei ole mahdollisuutta vertailuun. Sen sijaan pään- ja kehonmuoto sekä erityisesti pyrstön pituuden suhde kokonaispituuteen on jo luotettavampi. Koiraat ovat hyvin samannäköisiä ja vain naarailla on selvemmat värierot. Koon ja pyrstön pituuden voisi sanoa olevan suoraan pääteltävissä alalajin asuinalueen mukaan. Alueilla, joissa ei ole suuria vuodenaikaeroja eikä ravintoa joudu suuremmin etsimään, alalajit ovat pienempiä ja lyhyt-pyrstöisempiä. Pienempien alalajien sanotaan olevan myös luonteeltaan lempeämpiä.

Alalajit jaoteltuna naaraan rinnan värin mukaan

Violettirintaisten ryhmä, ei sinistä silmärengasta:

- *E.r. roratus* (PLS Müller 1776)
- *E.r. vosmaeri* (Rothschild 1922), keltainen pyrstön pää ja alaperä
- *E.r. westermani** kiistelty alalaji, ei havaintoja luonnossa (Finsch 1868)

Cobalt tai sinirintaisten ryhmä, ei keltaista höyhenistössä, sininen silmärengas:

- *E.r. polychlorosis* (Scopoli 1786)
- *E.r. solomonensis* (Rothschild & Hartert 1901), pienin ja lyhytpyrstöisin, pää pyöreä
- *E.r. macgillivrayi* (W Macgillivray 1914), kookkain ja pitkäpyrstöisin, leveäpäisin
- *E.r. aruensis* (Forshaw 1858)
- *E.r. biaki* (Hartert 1932)

Punarintaisten ryhmä, ei sinistä silmärengasta:

- *E.r. rideli* (A B Meyer 1882), keltainen pyrstön pää ja yläperä
- *E.r. cornelia* (Bonaparte 1850), ei keltaista, lähes kokonaan punainen

